

בגן של רבנו ז"ל

בגן של רבנו כנגד ג"ן פרשיות שבתורה, בעזרת השם יתברך נשתדל להכניסכם בגנו של רבנו, ולסיים על הסדר את כתביו של רבנו נחמן מברסלב ז"ל סימן אחר סימן כך שבסוף השנה הזאת תזכו לסיים, או אפילו בחלקם כתביו של רבנו ז"ל, השם יהיה בעזרכם ובעזרי

פרשת תולדות

קיצור ליקוטי מוהר"ן

סימן כא'

א. התלהבות הלב נולד מחמת תנועת השכל וכפי מהירת תנועת השכל בן מוליד חם בלב, כי טבע התנועה שמוליד חם. דהיינו על-ידי שהאדם מתנועע שכלו לחשב בתורה ועבודה על-ידי-זה נתחמם ונתלהב לבו להשם יתברך. נמצא פשוטה לשפע אלקי שהשכל נשפע לו במהירות שאין צריך להשתמש בשום הקדמה על-ידי-זה המהירות שלהבת הלב עולה תמיד מאליה:

(אמר המעתיק, צרפתי לפה מהמאמר לב טהור סימן קנ"ו כי בן סדרם מורנו רבי נתן זצוק"ל בקיצור ליקוטי מוהר"ן הישן ולא רצייתי לשנות)

ב. ועל-ידי התלהבות הנ"ל זוכה לגרש רוח הטמאה רוח שטות ומטהר לבו. פי נגד שנתלהב ונבער לעברה או לתאנה רעה חס ושלום שמוזה נטמא לבו נגד זה צריך שיתלהב ויבער לבו להשם יתברך. פי טבע האש שמגרש האויר כמו שנתברר בחוש מכמה דברים על בן צריך חמימות שבלב, וכמו שכתוב: "כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש" (במדבר ל"א כג). ועל-ידי-זה שמתפלל ולומד בהתלהבות על-ידי-זה יטהר לבו מרוח שטות ויזכה ללב טהור. ועל-ידי-זה יזכה לדבר בינו לבין קונו בדבורים חדשים בכל פעם שהם בחינת רוח הקדש ממש:

ג. על-ידי התנועה מוליד חמימות דהיינו על-ידי שמתנועע ממחשבה למחשבה בגדלת הבורא יתברך והתורה הקדושה כנ"ל. וכן עקר חמימות יסוד האש הוא מה שמקבל מתנועת הפוכבים פי יסוד האש הוא סמוך לגלגלים וכן כל גלגל מקבל מגלגל שלמעלה ממנו. ועל בן על-ידי שמצדיק הרבים הינו שמקרב בני אדם לעבודת השם יתברך או על-ידי שדן כל אדם לכף זכות שגם זה נקרא מצדיק הרבים על-ידי-זה מוליד גם בן חמימות והתלהבות להשם יתברך כמו שכתוב: "ומצדיקי הרבים כפוכבים" (דניאל י"ב ג). והוא מקבל החמימות ממה שלמעלה ממנו וכן יכול להוריד חמימות לאחר גם בן כמו הפוכבים שמקבלים מלמעלה ומורידים למטה:

ד. ועל-ידי-זה שנתלהב הלב זוכה לטהרת הלב ויקים בו מה שכתוב: "לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי" (תהלים נ"א יב). פי מה שמדברים בינו לבין קונו הוא בחינת רוח-הקדש כל אחד לפי בחינתו. פי על-ידי שנכנס לזה ומכריח עצמו ומכין עצמו לדבר לפני השם יתברך שולח לו השם יתברך דבורים בפיו שהם בחינת רוח-הקדש ודוד המלך עליו השלום יסד מזה ספר תהלים. וצריך לראות לחדש עצמו תמיד לבקש בכל פעם בתחנונים ודברי רצונים חדשים שזוכה לזה על-ידי לב טהור כנ"ל (ועין בזה מדרש ילקוט תהלים פ"ז):

שיחות מוהר"ן

סימן עז

כל העולם מלא מחלוקות. הן בין אומות העולם וכן בכל עיר ועיר. וכן בכל בית ובית בין השכנים ובין כל אחד עם אשתו ובני ביתו ומשרתיו ובניו. ואין מי שישים על לבו התכלית שבכל יום ויום האדם מת, כי היום שעבר לא יהיה עוד ובכל יום הוא מתקרב למיתה:

ודע שהכל אחד. שהמחלוקת שבפרטיות בין איש וביתו וכיוצא כנ"ל הוא גם כן ממש המחלוקת שבין המלכים והאומות. כי כל אחד מאנשי ביתו הוא בחינת אומה מיוחדת והם מתגרין זה עם זה כמו שיש מלחמות בין האומות. וגם אפשר להכיר כל אחד מאיזה בחינה של אומה הוא כי ידוע מדות האומות, שזה כעסן ורוצח וכיוצא. וכמו כן יכולין למצא בפרטיות בבני הבית. ואפילו אם אחד אינו רוצה לריב ורוצה לישב בהשקט ושלווה עם כל זה הוא מוכרח להיות גם כן בתוך המחלוקת והמלחמות. כמו שנמצא בין המלחמות שבין המלכים והאומות שנמצא לפעמים איזה אומה שרוצה לישב בשלוה ואין רוצה שום מלחמה, אדרבא היתה מרוצה להשתחוות לחברו כמה פעמים. עם כל זה חוטפין אותה גם כן על כרחו בתוך המלחמה שזה אומר שיהיה מצדו וזה להיפך עד שנלחמין עמו גם כן:

כמו כן ממש נמצא בפרטיות במלחמות הבית הנ"ל. כי האדם בעצמו הוא עולם קטן (קנו) ונכלל בו כל העולם ומלואו, מכל שכן האדם וביתו שנכללין בהם כל האומות ונלחמין ומתגרין זה בזה כנ"ל. ועל כן לפעמים כשאחד יושב לבדו ביער יכול להיות שיהיה נעשה משוגע. וזה נעשה מחמת שהוא לבדו ונכללין בו לבד כל האומות, והם מתגרין זה בזה והוא מוכרח להשתנות בכל פעם לבחינת אומה אחרת כפי התגברות אומה על אומה שהם כולם נכללין בו לבדו. ומחמת זה יכול להשתגע לגמרי מחמת התהפכות הדעות שבו על ידי התגרות האומות שנכללין בו לבדו כנ"ל. אבל כשהוא בישוב בין אנשים יש מקום להמלחמה להתפשט בכל אחד מהבני בית או בין השכנים כנ"ל. המחלוקת שבבית הצדיק הוא גם כן בחינת מלחמות האומות כנ"ל. גם נכללין שם בחינת מלחמות השבטים שהיו נלחמין זה על זה; אפרים על יהודה וכיוצא (קנה). וכשיבוא משיח במהרה בימינו אז יתבטל כל מיני מחלוקת ויהיה שלום גדול בעולם כמו שכתוב (ישעיה יא ט): "לא ירעו ולא ישחיתו" וכו' (קנט):

חיי מוהר"ן

שיחות וספורים ועינים שהיה אצל כל תורה ומעשה

(א) התורה בחצוצרות (סימן ה) אמר בראש השנה פה ברסלב שנת תקס"ג. וראש השנה חל אז ביום שני ושלישי. והוא היה ראש השנה הראשון לשיבתו פה ולהתקרבותו אליו. ואז נשמע בעולם הגזרות שרצו לגזור בעולם אשר יצאו בימינו בעונותינו הרבים היינו לקחת את בני ישראל לחיל רחמנא לצלן מעתה, כי אלו הגזרות התחילו לצמוח בימי מלכות פולין קדם שכבש הקיר"ה [הקיסר ירום הודו] מרוסיא את מדינתנו, ואחר כך בתחילת כבישתו את מדינתנו נשקט הדבר קצת, ואחר כך חזר ונתעורר שנשמע בעולם שרוצין לגזור כמה גזרות שקורין פונקטין.

ואז אמר רבנו זכרונו לברכה התורה בחצוצרות, והיא מתחלת כי צריך כל אדם לומר כל העולם לא נברא אלא בשבילי וכו' ולמלאת חסרון העולם ולהתפלל עבורם להשם יתברך וכו' הינו קודם גזר דין וכו' עיין שם וזה מרמו על הגזרות הנ"ל.

(ועיין בספר פרפראות לחכמה כתב שם: "ושמעתי מאבי זכרונו לברכה שרמו אז רבנו זכרונו לברכה שכבר הוא לאחר גזר דין. אך אף על פי כן עסק אז רבנו זכר צדיק לברכה, הרבה בכל השנה להמתיק הדין עד שעל ידי זה פעל בתפלתו שנתעכב הדבר ולא יצאה הגזרה אל הפועל עד שש עשרה שנים אחר הסתלקותו. ויש בזה הרבה לספר ויבואר במקום אחר" (לקמן ו) עיין שם.

ואנשי שלומנו הזקנים ספרו ששמעו אז מרבנו זכרונו לברכה שאמר בזה הלשון: "איך האב דאס אפ גישטופט אויף עטליכע און צוואנציג יאהר" [אני דחיתי זאת לעשרים וכמה שנים]. וכן היה מכוון ממש כי משנת אמירת התורה הנ"ל עד שנת יציאת הגזרה לפועל בשנת תקפ"ז בסופה יש ערך חמש ועשרים שנים):

אות עה (המשך)

בְּשֶׁאֲדָם נִתְרַחַק מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֶסֶד וְשְׁלוֹם, מִכָּל שֶׁבֵן כְּשֶׁנוֹפֵל לְתַאוּת רְעוּת וְעִבְרוּת, רַחֲמָנָא לְצַלָן, אַזִּי הִיא בַחֲיִנַת: "רַחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהֶ" וְכוּ, כִּי הַשְׂכִּינָה שֶׁהִיא קִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת "רַחֵל" כִּידוּעַ, וְאִזִּי הִיא בַּבְּחִינַת "כִּרְחֵל לִפְנֵי גּוֹזְזֵיהָ נֹאֲלָמָה", כִּי הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא גּוֹזְזִין אוֹתָהּ וְנוֹטְלִין מִמֶּנָּה כְּבִיכּוֹל הוֹדָה וְתַפְאֲרָתָהּ וְהִיא נֹאֲלָמָה בִּינֵיהֶם, וְאִזִּי הִיא בַּחֲיִנַת "שְׂכִינָה מִה אֹמְרַת קִלְנִי מֵרֵאשִׁי" וְכוּ. וְכֵשֶׁזֶה הֶרְחֹק מְאֹד נִתְעוֹרֵר בְּעַצֶם רַחוּקוֹ וְאִינוּ מֵיֵאֵשׁ אֶת עַצְמוֹ בְּשׁוּם אַפֵּן וּבּוֹכָה וְצוֹעֵק לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ תְּמִיד, זֶה בַּחֲיִנַת: "קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְכִי תִמְרוּרִים", כִּי קִדְשַׁת נִפְשׁוֹ בּוֹכָה בְּמֵרִירוֹת גְּדוֹל מְאֹד "וּמֵאֲנָה לְהִנָּחַם וְכוּ כִּי אֵינְנוּ", כִּי רוֹאֵה שׁוֹהַ זְמַן רַב אֲשֶׁר הִיא רַחוּקָה מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּלְכָן. אֲבָל אֵף עַל פִּי כֵן מֵאֲחֵר שֶׁהִיא מִתְחַזְקֶת אֶת עַצְמָהּ עֲדִין לְצַעֵק וּלְבַכּוֹת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ תְּמִיד, אַזִּי נִתְעוֹרְרִין רַחֲמֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּמֵאִיר עָלֶיהָ הָאֲרָחָ וְהַתְּחַזְקוֹת מִלְּמַעְלָה בַּבְּחִינַת: "כִּי אָמַר ה' מִנְעֵי קוֹלְךָ מִכִּי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלֶתְךָ וְיֵשׁ תַּקְוָה לְאַחֲרֵיתְךָ" וְכֵל זֶה מוֹדִיעַ לָהּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רַק עַל יְדֵי צְדִיק הַדּוֹר הַגְּדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד שֶׁהוּא בַּחֲיִנַת יִשְׁשׁוּכָר, הֵינּוּ שְׂמֵאִיר בְּכָל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל וּמוֹדִיעַ לָהּ כִּי עֲדִין "יֵשׁ שָׂכָר" כִּי אֵין שׁוּם יָאוֹשׁ בְּעוֹלָם, כִּי אֵין שׁוּם דְּבוּר וְלֹא שׁוּם צַעֲקָה נֶאֱבָד אֶפְלוֹ צַעֲקָה מִשְׁאֹל תַּחֲתִיּוֹת אֵינָה נֶאֱבָדֶת לְעוֹלָם. וְאֶפְלוֹ כְּשֶׁהַתְּאוּת וְהַמְּנִיעוֹת מִתְגַּבְּרִין עָלָיו וּמִתְפַּשְׁטִין לִפְנָיו מְאֹד עַד שֶׁאֵינוּ יְכוּלִים לְצַאת מֵהֶם, אֵף עַל פִּי כֵן גַּם אִזִּי כְּשֶׁהוּא כּוֹסֵף וְחוֹמֵד בְּכָל עֵת לְשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְאִינוּ מֵנִיחַ אֶת הַרְצוֹן וְהַכְּסוּפִין לְעוֹלָם כִּל זֶה יִקָּר מְאֹד בְּעֵינֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּמִבְאָר בְּדִבְרֵינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (הַלְכוֹת פֶּסַח הַלְכָה ט)

ספר המידות

אות גנבה וגולה

- יא. מי שנוטל חלק מגנבה, לסוף שיתגלה הדבר:
- יב. עיר שיש בה גנבים, בידוע שהרב אוהב שחד:
- יג. על ידי דברים בטלים באים גנבים:
- יד. מותר לגנב דעת הבריות, כדי להציל נפש מִיִּשְׂרָאֵל:
- טו. מי שמביש פני חברו, לסוף שמקים עדות שקר, כדי שיגזל ממון:
- טז. מי שיש לו בטחון מנעוריו, הוא נצול מגולנים:
- יז. על ידי שמיעת דברי שטות, הגנבים באים:
- יח. על ידי שקר גנבים באים:

ערך גנבה וגולה חלק שני

- א. על ידי גנבת דעת בא, חס ושלום, חלי הראה וחזה:
- ב. על ידי גנבת דעת בא לידי הרהורי זנות עם גויה:
- ג. על ידי גנבה מפסיד את הדעת:
- ד. הגנבה מזיק לעינים:
- ה. על ידי אמירת תיקון חצות ניצול מגנבים:
- ו. מי שיש לו צער גדול בנים, יקרא בכל יום מעשה בראשית, גם על ידי הקריאה ניצול מעלילות של גולה:

וְזֶה בַּחֲיִנַת מַעֲלַת הַמְּזֻמּוֹר הַתְּהֵלָה לְדוֹד שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה, כִּל הָאוֹמְרוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מִבְּטָח לֹא שֶׁהוּא בֵּן עוֹלָם הַבָּא, וּמִסְקֵי שֵׁם מְשׁוּם דְּאִית בֵּה אֶלְף-בֵּית וְאִית בֵּה פֶרֶנְסָה עֵינֵי כִל אֶלְיָךְ יִשְׁבְּרוּ וְכּוֹנְנָתָם הִיא מְשׁוּם שְׂכָלוּלִים שְׁנֵי הַבְּחִינּוֹת הַנִּלְבָּד בִּיחַד בְּמְזֻמּוֹר הַזֶּה הֵינּוּ כִּי עַל-יְדֵי שְׁנֵי הַבְּחִינּוֹת הָאֵלֶּה שֵׁישׁ בּוֹהַ הַמְּזֻמּוֹר בִּיחַד נִזְכָּה בּוֹדָאֵי לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלַחֲזִי עוֹלָם הַבָּא כִּי עַל-יְדֵי כִל הָעֲשָׂרִים וְשְׁתַּיִם אוֹתִיוֹת שְׂבָהֶם כְּלוּלִים כִּל הַדְּבוּרִים שְׂבָעוֹלָם יִמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קִדְשָׁה שִׁיקְדֵשׁ הַדְּבוּר מְאֹד לְהַרְבוֹת בַּתְּהִלִּים וְהַתְּבוּדוֹת לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה בּוֹדָאֵי לְתַקֵּן כִּל הַפְּגָמִים שֶׁל כִּל הַחֲטָאִים שֶׁהֵם גַּם כִּן מִבְּחִינַת הָעֲשָׂרִים וְשְׁתַּיִם אוֹתִיוֹת שֶׁהֵמְשִׁיךְ חֶסֶד וְשְׁלוֹם, הָאוֹתִיוֹת שֵׁישׁ בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר שְׂעֵבֵר עָלָיו לְהַסְטֵרָא-אַחֲרָא כִּידוּעַ וְכַמּוּבָן בְּדִבְרֵי זְכוּרֹנוּ לְבִרְכָה, בְּהַתּוֹרָה אֲנִכִי סִימֵן ד' ב' לְקוּטֵי מוֹהַר"ן חֶלֶק א' אַךְ טְרַדַת הַפֶּרֶנְסָה מוֹנֵעַ אֶת הָאֲדָם מִזֶּה כִּנְל, אֲבָל הֵלֵא הַמְּזֻמּוֹר הַזֶּה מוֹפִיר אֶת הָאֲדָם שְׂכָל הַפֶּרֶנְסָה רַק מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ שְׂכָתוֹב: "עֵינֵי כִל אֶלְיָךְ יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה" וְכוּ "פּוֹתַח" וְכוּ "וּמִשְׁבִּיעַ" וְכוּ, וּבּוֹדָאֵי עַל-יְדֵי-זֶה יִזְכָּה בּוֹדָאֵי לְהַתְּחַזֵּק בְּהַדְּבוּר דְּקִדְשָׁה וְיִזְכָּה עַל-יְדֵי-זֶה לְתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה וְלַחֲזִי עוֹלָם הַבָּא.

וְזֶה שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ זְכוּרֹנָם לְבִרְכָה, מִפְּנֵי מַה לֹא נֶאֱמַר נו"ן בְּאֲשֶׁרֵי, מִפְּנֵי שֵׁישׁ בֵּה מִפְּלָה לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, שְׂנֵאָמַר: נִפְלָה וְכוּ, וְאֶפְלוֹ הִכִּי חוֹר דוֹר וְסַמְכָה בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, שְׂנֵאָמַר: "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנוֹפְלִים" הֵינּוּ כִּי לֹא רָצָה לְהַזְכִּיר הַנו"ן בְּפִרוּשׁ שְׂמֵרְמוֹ עַל שַׁעַר הַחֲמֻשִׁים שֶׁל הַקִּדְשָׁה שְׂעַל-יְדֵי-זֶה עָקַר הַתְּקוּהָ מִפְּנֵי שֵׁישׁ בֵּה מִפְּלָה לְכַנְסַת-יִשְׂרָאֵל, כִּי גַם עָקַר הַנְּפִילָה שֶׁל כְּנַסַת-יִשְׂרָאֵל הוּא עַל-יְדֵי שַׁעַר הַחֲמֻשִׁים שֶׁל הַטְּמֵאָה שֶׁהוּא תְּאֻנַת מְמוֹן וְטְרַדַת הַפֶּרֶנְסָה כִּנְל, וְעַל כֵּן אֵי אֶפְשָׁר לְהַזְכִּיר הַנו"ן בְּפִרוּשׁ כִּי יִתְגַבֵּר הַמִּתְנַגֵּד מְאֹד רַק בְּרָמּוֹ רְמִזָּה בְּפִסּוֹק שְׂאֲחֲרֵיו "סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנוֹפְלִים" וְכוּ, וְזֶה עַל-יְדֵי שִׁישְׁלִיךְ יִהְיֶה עַל הַשֵּׁם וְיִבְטַח שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְרְנְסוּ בּוֹדָאֵי אֶפְלוֹ אִם יַעֲסֹק כְּמָה שְׁעוֹת בַּיּוֹם בְּהַדְּבוּר הַקִּדּוּשׁ שֶׁל תְּפִלָּה וְתוֹרָה, כִּי כִל הַפֶּרֶנְסָה אֶפְלוֹ שֶׁל הַבְּעָלִי מְלֵאכָה וּמִשְׂאָ וּמִתֵּן הוּא רַק מֵאֵתוֹ יִתְבָּרַךְ וְזֶה שְׂנִסְמַךְ לְזֶה עֵינֵי כִל אֶלְיָךְ יִשְׁבְּרוּ כִּנְל.

ליקוטי עצות

ערך גאווה וענוה

יא. יש ענוה שהיא תכלית הגדלות, דהינו שהוא ענו מחמת שהוא יודע שהגדלות מבוזה מאד, על כן הוא ענו כדי להתיקור ולהתכבד. נמצא שהוא ענו בשביל גדלות וכבוד. על כן צריכין להשכיל על דרכיו ולהתרחק מהגדלות בתכלית עד קצה אחרון כמו שאמרו חכמינו, זכרונו לברכה: מאד מאד הוי שפל רוח, כי הגדלות הוא בחינת שבע בתי עבודה זרה שעל ידי זה גלו ישראל מארצם ועל ידי זה עדין לא חזרנו לארצנו, מחמת שרודפים אחר הכבוד על ידי הגדלות (שם ז):